

GONJA PROTI TUJERODNEMU PREBIVALSTVU

ZLOBNO ZVRAČANJE KRIVDE NA "TUJCE"

POVZROČITELJI KRIZE SLEPARIO JAVNOST S TAKTIKO ŠČUVANJA

"Nedržavljeni dobivajo službe, veterane se od
slavlja," zatrjuje zavajalna propaganda

V NENORMALNIH časih se reakcija vselej poslužuje hujšanju bodisi enega sloja prebivalstva zoper drugega, ali naroda zoper narod, še najbolj priljubljeno sredstvo je ščuvanje "patriotov" proti radikalcem. Radikalci so v tolmačenju reakcije vse, ki niso pri volji molče trpeti pod težo razmer in socialnih krivic. Tako hujškanje v tej deželi narašča čim bolj se kriza podaljšuje.

Na shodi Ameriške legije zahtevajo neodgovorni široko-ustni, da se naj vse tuje (nedržavljane) deportira, pa tudi tiste naturalizirance, ki so "komunisti", kajti čemu bi tu odjedal kruh domačinom in patriotičnemu prebivalstvu vobči!

Džingoščki tisk je prošli teden na senzacionalen način objavljaj statistične številke, s katerimi je dokazoval, da prejema v New Yorku podporo relifa 200.000 tujev, kar stane \$2.000.000 na mesec.

Ista statistika sklepa, da je v tej deželi nad 5.000.000 tujev, izmed katerih jih stotisoč prejema relif, ne da bi hoteli priseti zvestobo deželi, ki jih hrani.

Neka druga statistika trdi, da je v New Yorku v resnicu o-krog 300.000 tujev "na relifu". Isti vir zatrjuje, da 10 odstotkov teh podpirancev simpatizira s komunistično stranko, ali pa so včlanjeni v nji.

Vse te "statistične" ugotovitve so bile skovane v uradih takozveznih patriotskih organizacij in v uredništvi Hearstovih in drugih ultra džingoščinskih listov.

Najnevarnejše so v hujšanju zoper tujeve sledče trditve omenjenih krogov:

"Naši poizvedovalci so dognali, da je vposlenih v relifnih uradih mnogo komunistov, ki dajejo v vseh ozirih prednost tujemcu na škodo domačinov."

"Dalej so ugotovili, da se veterane in domačine v mnogih slučajih odpustili iz službe, na njih mesto pa so najeli nedržavljane, med njimi celo take, ki vodijo komunistične demonstracije in propagirajo nasilno strmoglavljenje vlade."

"Imamo dokaze, da so bili v relifnih uradih mnogi veterani odslovljeni, njih službe pa so dobiti tuji.

"Pri federalnem projektu v okraju Queens je bilo odslovljenih več veteranov brez vzroka, na njih mesta pa so bili najti nedržavljani. Plača pri teh delih je \$11.20 na dan."

LINČARSKA DRHAL NADALJUJE S POBIJANJEM "NIGROV"

Zamorec Ab Young, star 29 let, je bil osumljen umora, ki pa mu ni bil dokazan. Niti ni drhal dopustila, da bi zadevo prevzelo sodišče. Ugrabilo ga je in ga odvlekla na šolsko dvorišče tri milje od njegovega doma. Pod drevo so zapeljali avto, na streho pa postavili zamorce z zanjko na vratu. Avto je nato odpeljan in zamorečno telo se je zagugalo v zraku. Koronerjeva porota je dva dni pozneje izjavila, da je vzrok Ab. Youngove smrti obesjenje, toda storilec niso znani. Tako je opala sebe in krive pa oprostila.

Delavstvo išče izhod izpod bremen krize

Demokratski govor na države Ohio obtožen izrabljanja "relifa"

Enega največjih škandalov v demokratski stranki je povzročil ohijski govor Martin Davey. Četudi je demokrat, mu je moralna federalna vlada v svojo protekcijo odvzeti upravo relifne akcije v Ohiu, ker so bili proti govorju predloženi nezgodobitni dokazi "politične korupcije v upravljanju relifa".

Demokratska stranka v Ohiu se je v prošlih volitvah precej zadolžila. Ker je zmagala, je poslala svoje zastopnike okrog firem, ki dobivajo naročila iz relifnega urada, da naj prispevajo — in prispevale so — seveda na stroške potrebnih, ki so bili potem toliko na škodi valed odvzetih in slabih potrebičnih.

Federalni administrator relifa Hopkins je pisal govorju Daveyu, da vlada ne more dovesti politične korupcije na račun bednih, katere podpira, vsled tega je prisiljena odstaviti govorja in njegove ljudi iz uprave ohijske relifne akcije.

Ako se bo kriza v tej meri še dolgo nadaljevala in bo ljudski srde odražani v demonstracijah, kakor so se dogodile nedavno v Minnesoti in Oklahomi, ga bodo reakcionarni branitelji sedanega reda skušali obrniti proti "foreignerjem", češ, oni, samo oni so krivi, da se vam slabo godi, kajti oni imajo službe, ki bi spadale vam, ali pa prejemo relif, kar pomeni, da ste vi obdavčeni zanje.

Delavsko časopisje pobija to hujškanje kolikor je v njegovih moči. V interesu "tujev" je, da širijo socialistični tisk, in da se organizirajo v socialistične stranke. Ob enem naj vseh, ki še niso državljani, poskrbe, da dobe državljanske pravice. Socialisti že od nekdaj učimo v priporočamo naseljencem, da naj se naturализirajo ko hitro mogoče, kajti tu delajo in grade bogastva teži deželi, naj se pobrigajo, da ne bodo "tujevi", ampak državljani z zavestjo enakovrednosti.

Velika večina slovenskih delavcev že ima državljanske pravice, toda v nekaterih drugih narodnostih je odstotek takojavljanov precej nižji, kar je kvarno njim in drugim delavcem. Nekateri iz enega ali drugega vzroka ne morejo postati državljani. Kar pa se tiče ostalih, je brezbržnost za lastne interese nedopustljiva.

"Prva točka programa je bila živa slika "Pred 30. leti". Aranžiral jo je John Rak. Vsebovala je v jedru vsa poglavja iz zgodovine Proletarca in jasno predstavila borbo za obstoj de-

lavskega časopisa. Slika je bila predstavljena v dveh delih in napravila mogočen vtip. Spremljal jo je J. Kochevarjev orkester s sviranjem "Internationale".

V drugi točki sporeda je J. K. Owen na svoj običajno pojavljen način objasnil pomen te predritevin in moč tiska, ki je v načrilih rokah, in katastrofalni vpliv časopisa, ki ga kontroliраjo delavstvo sovražni krogri.

Občinstvo je bilo prijetno presenečeno v 3. točki, kateri smo čuli v solospievih in duečih Antonia in Dorothy Kvederas ter Simona Babina. Simon Babin je zapel sam dve pesmi: "Rasti ruža" (F. S. Vilhar) in "Gor' čez jezero" (Z. Preljep).

Dodal je nato še "Gdj stanak moj" (J. Skroup). V duetu sta zapela Dorothy Kvederas in Simon Babin arijo "Ai Nostrri Monti" iz Verdijeve operе "Il Trovatore" (Azucena, Manrico).

Dorothy Kvederas je izbrala tudi pesem "Lover Come Back To Me". Anton Kvederas je zapel "Romanzo" v italijanskih.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

FARMARJI ŠE ZAHTEVAJO RELIF

"Tujerodni" niso edini, ki so "nezadovoljni". To je razvidno tudi iz ne-davnih demonstracij domačinov, ki so se dogodile v Minnesoti in Oklahomi. V St. Paul je prišlo štiri tisoč minnesotskih farmarjev z zahtevo, da se na država bolj pobriha zanje v tej krizi. Na sliki je del množice farmarjev, ki je šla v zbornično palaco v St. Paulu, da predlože oblastim svoje zahteve.

O SLAVJU 30-LETNICE "PROLETARCA"

Izboren spored, dobro predvajanje in velika udeležba

Slavje 30-letnice "Proletarca" je bil sijajen dogodek v zgodovini delavskega tiska med Jugoslavani, bodisi tu, ali pa v starem kraju.

Trideset let slovenskega delavskoga lista, to ni le uspeh, ampak triumf! Ob tem redkem dogodku na polju delavskega tiska pa je naša javnost tudi uvidela agilnost in svežost poskreta, ki je vzdržal to glasilo skozi tri desetletja.

Slavnost se je vršila v nedeljo 10. marca v dvorani SNP v Chicagu. Udeležba je bila obilna. Kljub temu je manjkal mnogo takih čakaških rojakov, ki so smatrali, da iskrene prijatelje Proletarca.

Spored je bil po splošnem mnenju vreden vstopnine 40 in več.

Prva točka programa je bila živa slika "Pred 30. leti". Aranžiral jo je John Rak. Vsebovala je v jedru vsa poglavja iz zgodovine Proletarca in jasno predstavila borbo za obstoj de-

lavskega časopisa. Slika je bila predstavljena v dveh delih in napravila mogočen vtip. Spremljal jo je J. Kochevarjev orkester s sviranjem "Internationale".

V drugi točki sporeda je J. K. Owen na svoj običajno pojavljen način objasnil pomen te predritevin in moč tiska, ki je v načrilih rokah, in katastrofalni vpliv časopisa, ki ga kontroliраjo delavstvo sovražni krogri.

Občinstvo je bilo prijetno presenečeno v 3. točki, kateri smo čuli v solospievih in duečih Antonia in Dorothy Kvederas ter Simona Babina. Simon Babin je zapel sam dve pesmi: "Rasti ruža" (F. S. Vilhar) in "Gor' čez jezero" (Z. Preljep).

Dodal je nato še "Gdj stanak moj" (J. Skroup). V duetu sta zapela Dorothy Kvederas in Simon Babin arijo "Ai Nostrri Monti" iz Verdijeve operе "Il Trovatore" (Azucena, Manrico).

Dorothy Kvederas je izbrala tudi pesem "Lover Come Back To Me". Anton Kvederas je zapel "Romanzo" v italijanskih.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

POŠLJITE OGLASE V "MAJSKI GLAS"

čimprej. Klubom, društvom in posameznikom priporočamo, da oglašajo v tej reviji, ki bo po-svečena 30-letnici Proletarca.

Izide na 100 straneh.

Naročnine na "Majski Glas" in naslove pošljite najpozneje do 17. aprila.

Cene so navedene na 5. strani.

SPORI, KI SO SE POJAVILI ZARADI PROPAGIRANJA TAKTIKE "NASILJA"

Nauki iz revolucije v Avstriji, Španiji in Grčiji.
Porazne posledice medsebojnih bojev

DELAVSKO gibanje se iz dogodkov v prošlih nekaj letih lahko veliko nauči. Danes na primer se sme že z vso gotovostjo konstatirati, da je bil bratomorni boj, ki ga je fanatično negoval Gregorij Zinovjev ter drugi predstavniki kominternice, katastrofalen za mednarodni proletariat.

In drugič, da si zavedno delavstvo s pretnjami z revolucijo in z grožnjami za strmoglavljenje vlade le poslabšuje svoj položaj. Izkazalo se je, da revolucija ne more biti uspešna drugačje, kot v slučaju skrahirana kapitalistične države, kakor je na primer v Rusiji skrahirala carizem in je potem nastalo le se vprašanje, kdo naj ga nasledi.

Vlada kontrolira armado, mornarico, zračno vojno floto, poseduje arzenale itd. Časi, ko je zadostovalo, da je bila armada oborožena s puškami, meči in s par topovi, so minili že pred svetovno vojno. Današnji militarizem pa je mehaničen — ogromen stroj, ki stane milijarde.

Celo kadar se vladu upre del armade in del vojne mornarice ter veliki del dežele, kot se je pripetilo ta mesec v Grčiji, ima vlada prednost vsled svoje poveljujoče pozicije. Dasi je imel Venizelos veliko vojaštva in del mornarice na svoji strani, Kreto in Macedonijo, in četudi ni bil v stiski za denarna sredstva, je bila njegova revolucija klub vsemu zadužena. Niti to ji ni pomagalo, da je imela moralno podporo Mussolinijeve Italije.

V Bolgariji je vojaška kamarila s podporo kralja zlahka odstranila vlado, ki je prišla na krmilo enako nasilno.

Generalna stavka v Španiji, ki se je razvila v civilno vojno, ni bila kos premoči države in ji ne bi moglo biti kos delavstvo nobene dežele, dokler vojni aparat izvršuje vladne ukaze. Enak nauk nam daje Avstrija.

Delavstvo na Kubi se že od avgusta 1933 bori za socialne pravice. Vrglo je vladu diktatorja Gerarda Machada, toda ni pa se moglo poraziti kapitalizma. V tej dolgotrajni civilni vojni na Kubi je bilo izgubljenih veliko življenj, toda nasprotinci ljudskih koristih še kontrolirajo vlado, ker imajo oporo kapitalizmu in pa ker je ljudstvo preveč razdrojeno.

Španija in Avstrija nam dajejo nauk, da je za zmago delavstva nad kapitalistično državo potrebna pomoč vojaštva, kajti sama generalna stavka ne zadostuje, ker je treba upoštevati, da ima tudi vlada pristaše, in da so komunikacijska sredstva le pod njeno kontrolo. Vladna propaganda je v takih bojih svobodna, delavščka je zatrta.

Italija in Nemčija pa sta delavstvu priča, da medsebojni boj demoralizira proletarske sile toliko, da so v kritičnem momentu impotentne.

V ameriški socialistični stranki sta danes v ljutem nasprotstvu dve struji. Ena, zapopadena v takozvanem Revolutionary Policy Committee, propagira nauk revolucije, druga, kateri načeljuje odbor soci. stranke v New Yorku, pa trdi, da je širjenje takoge nauke blaznost in vaba za provokatorje in vladne nasičila. Ta struja zagovarja takto, kakršne se poslužujejo socialistične stranke v Škandinavskih deželah, v Belgiji, Švici, na Češkem in v Veliki Britaniji. Med njima je centrum, ki je za radikalnejše metode v propagandi, toda proti hujškanju v takozvanem "nasilno strmoglavljenje vlade", kajti baš to bi reakcija hotela, da bi imela potem vzrok za vprizoritev novih progonov proti socialistom.

Nepotrebeni dijaki in drugi, ki so prišli v socialistično stranko v tej krizi, se bodo morali naučiti, da z besedami ne bodo zgradili ne revolucionarne stranke in ne revolucije. Spriznjeni so bodo morali z dejstvom, da je treba med ljudi in jih organizirati, to pa je delo, ki zahteva naporov, potreben je v času. Ampak je potreben, kajti brez takega dela bi v Avstriji ne bilo delavskih revolte, in socialistične stranke v demokratiskih deželah Evrope ne bi bile odločajoči faktor v državi.

Vsi želimo, da bi bilo kapitalizma čimprej konec. Če bi le vpilih nani, namena ne bomo dosegli. Približevali pa se bomo cilju, ako delavstvo organiziramo industrialno in politično ter ga usposobimo za socialistični, ne za sanjarski boj.

HITLER POKAZAL VERSAILLSKI POGODBI FIGO IN OZNANIL, DA UVEDE PRISILNO VOJNO SLUŽBO

Hitler je končno storil, kar je sestavljal od njega itak pričakovano. V proglašu dne 16. marca je označil, da se Nemčija ne čuti več obvezana spolnjevati versailsko mirovno pogodbijo, katera dovoljuje le 100.000 mož armade. Z omenjenim dnem je uvedel v Nemčiji prisilno vojaško

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedenja.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pešorec.
Assistant Business Manager..... John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

Progressive Miner proti Thomasu

Unija progresivnih ruderjev je bila oglašana za "rebijo" gibanje proti John Lewisu in "njegovim" U. M. W. Ko se je u: a novila in začela s stavkovnimi boji, ki je v agitaciji premagal več ducatov socialistov brez odškodnine. Pokojni Morris H. Hillquit je tedaj svaril, da socialisti nimajo kaj pridebiti v podprtju breznačelnih dualnih unij. Mnogi socialisti in premagari so mu zelo zamerili to trditev, toda ko se je v uniji progresivnih ruderjev sami pojavil spor, ki je dovedel do izključevanja in porazov prejšnjih funkcionarjev, se je izkazalo, da je bil Hillquit v pravem.

Njeno glasilo Progressive Miner izrablja marsikako priliko za napad na socialiste, vsakikrat brez povoda in vzroka. V izdaji z dne 8. marca pravi, da Thomas izgublja ugled, ker vztraja pri pridiganju internacionalizma, dočim se ta dežela za tuje neprilike ne briga. Posebno pa se "progresivno" glasilo hudejo na Thomasa, ker je po pravici povedal, kaj misli o demagogu Coughlinu, katerega Progressive Miner obožuje.

Taka je pač "naprednost" radikalnih dualnih unij. Komaj se dobro ustanove, že tekmujejo v reakcionarnih nazorih z najbolj nazadnjaškimi organizacijami.

Vrtinci v socialistični stranki

"Čemu molčite o frakcijskih bojih, ki danes spravljam sozialistično stranko ne samo v nevarnost razkola, ampak razpad?" vprašuje čitalatelj iz Pensylvanije.

In drugi: "Zakaj je bil socialistični stranki države Indiana odvet čarter?"

Pred nami je tudi vprašanje, dali je "American Guardian" socialistični list.

Dalje bi čitalatelji radi izvedeli, čemu je po sprejetju nove načelne deklaracije v socialistični stranki več konfuznosti in notranjih bojev, kakor poprej. Mnogo naših naročnikov prejema tudi angleške socialistične liste. V njih čitajo, da zahteva soc. stranka države Massachusetts odvzem čarterja newyorskemu socialistični stranki, ki je bila in je skozi vsa ta leta najjašča socialistična organizacija in edina, ki je pri lanskih novembarskih volitvah znatno napredovala v glasovih. Soc. stranka države Maryland protestira proti odvzemu čarterja stranki v Indiani, istotako newyorska socialistična stranka, ki ob enem zahteva preiskavo poslovanja v glavnem uradu in postopanje eksekutive, češ, da je skrajno pristransko.

Ali je res, da so socialistično stranko vsled neizkušenosti novih članov eksekutive preplavili razni "agitatorji", ki so jih vsejale v njo komunistične struge, vključivši oficielna komunistična stranka?

Na kratko odgovarjam, da je socialistična stranka resno prežeta s frakcijskim bojem in da je res v nevarnosti razdora.

Za podrobnosti čitajte članke, ki tolmačijo okolščine, mnenja in nazore vseh strani pod naslovom "Socialistična stranka v bojih skozi krizo".

V tej vesplošni paniki je prišlo v našo stranko tisoče ljudi, ki hočejo "takošnjo akeijo". To priliko so izrabili tisti njeni nasprotniki, ki verujejo v takšno "vrtačo od znotraj". To je, kaj pada, zmenjava povečalo, vendar pa je kaj klub - vsem v socialistični stranki veliko manj, kakor v drugih strankah, noglede ali so kapitalistični ali delavske.

Ni nas strah za bodočnost socialistizma, pa tudi ako današnje delavsko politično gibanje vseh imen popolnoma razpadne. Kar se tiče JSZ in Proletarca, smo bili v stanju premagati vse ovire v prošlosti, katerih ni bilo malo. Prepričani smo, da bo JSZ zaneseno z drugimi utrjenimi socialističnimi skupinami nadaljevala s pomočjo svojega glasila pot, po kakšni uspešno delujejo po stranka, neoziraje se na viharke, ki jih v socialističnem gibanju povzročajo zunanj in na znotraj vsejani sovražniki, ter poleg njih zapeljenci, ki imajo dober namen, toda misijo in delajo nesposametno.

Zmotna razlaga mednarodnosti

"Progressive Miner" z dne 8. marca je priobčil uredniški članek proti mednarodnosti in zahteva, da se ta dežela ne druži v ničemur z nobeno drugo.

Kako bedast je urednik omenjenega unijskoga glasila, do kaže slediči stavki iz uredniškega članka:

"Amerika je prispevala 90 milijard dolarjev od svojih bogastev in mnogo živiljenj svojih najboljih sinov v prošlih dvajsetih letih za internacionalizem. Ni verjetno, da bi zdaj prisel Thomas in nam zatrjeval, da bi bila evropska godlja še bolj zgodljiva, ako mi ne bi šli v svetovno vojno. Če bi iz nje izostali, bi si prihranili bogastva in živiljenja in Amerika bi bila nedvomno veliko na boljšem."

"Naš izlet v internacionalizem je bil zelo draga stvar. Izgleda, da se Norman Thomas iz te izkušnje ni ničesar naučil."

Tako piše urednik "progresivne" unije, toda članek je pomemljiti in izvajanjih slabši, kot katerikoli v United Mine Workers Journalu.

Kako more biti kak delavski časnikar toliko neveden, da zamenjuje zadnjo svetovno vojno z "internacionalizmom"?

Ti isti ljudje, ki zdaj zavajajo in potvarjajo dejstva, so sami podpirali "internationalizem", ki ga zdaj podstavlja Norman Thomas, dočim se je on boril proti klanju, enako Debs, Hillquit, Victor L. Berger, James H. Maurer itd. Socialistična stranka je na konvenciji v St. Louisu tik ob vstopu te dežele v "internationalizem" napovedala boj vojni in posledica je bila, da jo je reakcija vsled tega razdejala.

ŽIVINA V POMOČ DEMONSTRANTOM

raznajmajo celo bolj, kakor pa odprtji zunanj sovražniki. Njeglarneži radikalci so bili v marsikaterem slučaju le agenti provokatorji v službi justičnega departmента ali pa privatnih kapitalističnih agencij. Povabili so se preko noči in z največjo bojevitostjo pozivali na odpor ter "razkrinkavali nazadnjaške socialistične voditelje."

Po vojni so svoje aktivnosti preselili v komunistične struge, kjer so se vsled tedanjega komunističnega "revolucionarnega" programa lahko uveljavili še veliko bolj, kakor pa prej v socialistični stranki. V glavnem odboru komunistične stranke so bili agenti provokatorji, ali pa "revolucionarne" putke, ki jih je denar zlahka pridobil, da so se prodali za protidelavsko zadržo. Louis Frañia, ki je pisal 1. 1919 komunistične manifeste, je bil eden takih prodancev. Dvă vodilna "tajni" zastopnika, ki so jih ameriški komunisti pošiljali na "tajne" komunistične zbrane tu in v inozemstvu, sta bila kapitalistična plačenca in "pionira za justični (?) department.

Znana konvencija komunistov v neki šumi v Michiganu je čitaljem lahko še v spominu. Bila je "tajna" in pomagali so jo organizirali z največjo tajnostjo poleg Fosterja in Ruthenberga tudi taki "komunisti", ki so prejemali čeke za svoje "revolucionarne" delo od justičnega departmanta.

V soboto 6. aprila priredili v Smithovi dvorani, 2975 Cleveland Ave., plesno zabavo in spored, v katerem bo med drugim predvajana znana šaljiva igra "Hans von Smash".

Igral bo Eli Dabit in njegov Blue Notes orkester.

V imenu odseka "Rdeča zvezda" vabim vse čitalce tega lista na posej naše prireditve. Vstopnice v predprodaji so po 25c in pri blagajni dajm več. Dobite jih pri članih in članicah na severni strani in v uradu Proletarca.

Frank Bosnick, član "Rdeče zvezde".

KONCERT

"SAVE"

v nedeljo 14. aprila

v dvorani SNPJ.

Proletar

pred tridesetimi leti

XII.

Nekateri člani socialističnega kluba in mnogi čitalci Proletarca so smatrali, da je boj med Proletarcem in Glasom Svobode z golj oseben. To priča tudi slediči dopis:

OSEBNOST SE NAJ OPUSTI. (Proletarec februarja 1906.)

Verelica v korist Proletarca, ki je predala "Slovensko socialistično zvezo v Ameriki", se je obnesla kar najsijsnejše. Prostori Polačkove dvorane so bili natlačeni. Tako po 8. uri je prišlo 20 italijanskih sodrugov, ki so ostali do ranega jutra na bratski zabavi. Za temi je nastopile korporativno nemško napredno v svobodnem pevskem društvo "West Side Damen Chor", ki je nastopilo dvakrat s petjem. Od tega društva so nastopili tudi posamezne članice in angloščinskim jezikom. Tudi kapelnic sam je prednesel v nemškem jeziku eno najpomembnejših balad.

O situaciji in položaju slov. amer. časopisa in potrebi "Proletarca" je govoril sod. J. Zvernik. Sod. Fr. Petrich je deklamiral Iv. Molekovo "Mi umiram".

Poleg že omenjenih sodrugov so bili v množini zastopani češki, angleški, ogrski, poljski in slovaški sodrugi. Češki sodrugi so zapeli "Marselejo" in par drugih.

Vzlič temu, da nam naši sveči domači sovražniki zele vse najhujše, so vspričo to veselice doživelvi največjo fiasco.

Ta večer je nam dokazal, da nam domači sovražnik – in da je ta še močnejši – ne more škodovati niti v najmanjšem; dokazal nam je, da je vedno mednarodno delavsko moč težno združena, in da se ji ne more upreti nobena sila. Na čudimo se, da proti teji sili, ki naravnost od dne do dne, nastopajo šovinistični in "narodno-liberistični" listi, vedoč, da ako nastane tisačna popolna, da se jim ne bo mogoče rediti ob sragah delavstva.

Zatorej ponovno v boj bratje!

Imperial, Pa.

Konferanca klubov JSZ in društv Prosvetne matice v NEDELJO 24. MARCA
ob 10. dopoldne.

POPOLDNE SHOD

GOVORNIK

JOŠKO OVEN

E. ZOLA:

RIM

Poveljni ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

"Jaz pa rad priznam brez ovinkov glavno napako svoje knjige," je nadaljeval duhovnik. "Te italijanski Rim, ki sem ga zanemarjal, žrtvuječ ga papeškemu Rimu, o katerem se mi je sanjalo, da se prebudi, ta Rim živi in je že takoj mogočen, tako zmagoval, da je to gotovo oni drugi Rim, kateremu je usoda namenila, da sčasoma izgine. Kakor sem že omenil, vztraja papež brezuspešno na tem, da ostane neizpremenljiv v svojem boljbolj razsedanom, od razsula ogroženem Vatikanu — vse okrog njega se razvija, črna družba je že postala siva družba, ker se meša z belo. Nikdar nisem bolj čutil tega kakor na slavnosti, ki jo je priredil knez Buoniovanni ob zaroki svoje hčeri z njenim nečakom. Ves vzhici sem zapustil to slavnost, ves navdušen za vašo stvar."

Starcu so se kresile oči.

"O, vi ste bili tam? Kaj nedaj, to je bil ne-pozabljiv prizor in Vi ne dvomite več, da imamo moč za življenje, ne dvomite, da bomo ve-

lik narod, čim bodo premagane današnje težave? Kaj je na tem, če traja četrto stoletja, kaj če traja celo stoletje! Italija vstane v svoji starci, čim požene velik narod iz zemlje!"

Seveda mi je zopern ta Sacco, ker ga

smatram za vtelešenje vseh spletkarjev, vseh lahkoživeev, ki so vse ovirali s svojo pohoto,

ko so planili na gorki plan naše osvojitve, ki

nas je veljala toliko krv in toliko solz. Ali v

vsem ljudem Attili, ki je res meso mo-

jega mesa, se zopet oživljaj; tako je blag in

tako hraber — v njem je bodočnost, v njem

pleme onih korenjakov, ki pridejo poučit in

očistiti deželo... Oj, da bi zrastel veliki na-

rod iz njega in iz Celije, iz te oboževanja vre-

dne male princese! Stefana, moja nečakinja,

pravzaprav zelo razumna žena, mi jo je zad-

nji privedla. Da ste videli, kako me je to

dete objelo, kakšna sladka imena mi je dajala

in pravila, da bom boter njenemu prvemu

sinu, zato da se bo imenoval kakor jaz in dru-

gič rešil domovino... Da, da, naj bi nastal

mir okrog te bližnje zibelke, naj bi pomenila

poroka teh dragih otrok zvezde Rima z vsem

narodom, naj bi se po njiju ljubezni vse po-

pravilo, vse zopet zažarelo!"

Solze so mu prisle v oči. Pierru, ki je bil globoko ginjen od tega v pobitem junaku še gorečega, neuglasljivega plamena domovinske ljubezni, ga je hotel razveseliti.

"To je želja, ki sem jo sam izrekel na slavnosti njiju zaroke; dejal sem Vašemu sinu skoraj to, kar pravite Vi. Da, naj bi bil ta zakon trajen in plodovit, naj bi iz njega nastala velika dežela, ki Vam jo želim od vsega srca zdaj, ko sem Vas spoznal!"

"To ste rekli!" je vzkliknil Orlando. "To ste rekli! Tedaj Vam odpuščam Vašo knjigo, tedaj ste razumeli vse. In 'Novi Rim' — tukaj je! Rim, ki je naš, Rim, iz katerega napravimo, da bo vreden svoje slavne preteklosti, zoper gospodarja sveta!"

Siroko kretnjo, kakšne so se mu podavale, ki je vanje polagal vse, kar mu je ostalo od življenja, je pokazal na ogromno panorama, razprostirajočo se pred svetlim, nezagnjenim oknom — na Rim, ki se je širil v dajavi od enega kraja obzorja do drugega.

Ali nenadoma je Orlando v hipni očetovski jezi obrnil glavo in zagrmel mlademu Angiolu Masicari:

"Ti hudoba, ti! Naš Rim hočeš torej razdejati z bombami, naš Rim hočeš porušiti kakor staro, razmajano, trhlo koliko, da ga rešis zemlje za vse večne čase!"

Angiolo je doslej tisoč in strastno poslušal pogovor. Na njegovem golobadem, lepem plavolasm deviškem obrazu je izražala najmanjšo razvremo hipna rdečica, in zlasti njeve velike modre oči so plamtele, ko je slišal govoriti o ljudstvu, o novem ljudstvu, ki ga je treba ustvariti.

"Da," je dejal počasi s svojim čistim, muzikalnim glasom, "da, razrušiti, da ne ostane noben kamen od njega! Ali razdejati ga moramo, da ga zopet zgradimo!"

Orlando mu je segel s porogljivim smehljajem v besedo.

"Oh, ti ga zopet zgradiš! To je še sreča!"

"Jaz ga zopet zgradim!" je ponavljal otrok s trepetajočim glasom, in je vstal kakor prerok. "Jaz ga zopet sezidam — oj, da bo tako velik, tako lep, tako plemenit! Ne potrebuje li svetovna demokracija bodočnosti, ne potrebuje li naposled osvobojeno človeštvo enega edinega mesta, ki bi bilo kakor skrinja zavezne, središče vsega sveta? In ni li Rim izvoljeno mesto, ki ga označujejo preročanstva, da je večno, neumrjoče, ono, ki se v njem izpolni usoda narodov? Ali da postane večno sveti-

šče, glavno mesto razdejanih kraljestev, kjer se vsako leto zbera modrijani vseh dežel, ga je treba najprej očistiti z ognjem, da ne ostane nič od prejšnjih omadeževan. Potem, kadar bo okuženost starih tal vsesana od sonca, potem ga zopet sezidamo — desetkrat lepše, desetkrat večje, nego je bilo kdaj. In kakšno mesto pravičnosti in resnice bo naposled ta tritošč let obljubovani in pričakovani Rim — ves iz zlata, ves iz mramorja, napolnjujoč kampanjo od morja do sabinskih in albanskih gora, tako srečen in tako moder, da bo živel njegovih dvajset milijonov prebivalcev po koncu urejenega dela v brezprimerni radosti življenja. Da, dā, Rim, oče, kralj, edini na svetu na veke vekov!"

Pierre je poslušal zijajočih ust. Kaj, tako se godi z Avgustovo krvjo? V srednjem veku niso mogli papeži biti gospodarji Rima, ne da bi bili vse starodavne želje po novi vladni sveta čutili nemagljivo potrebo, da se novo sezida Rim. Zadnji čas, ko se je mlada Italija polnila Rima, je takoj podlegla atavistični utvari o svetovnem gospodstvu, je hotela napraviti iz njega največje mesto in je zidal cele četrti za prebivalstvo, ki ni prišlo. In zdaj so še anarhisti v svojem prekučku besu obsezeni od teh trdovratnih, zdaj že brezmejnih sanj plemena; četrti Rim zahtevajo, brezmejni Rim, cigar predmetja potegnje naposled kontinenta nase, da naselijo tukaj svoje osvojeno, v edini obitelji združeno človeštvo!

To je bila krona vsega; nikdar ne bo bolj fantastičnega dokaza o prevzetnosti, vladežljivih krvi, ki je izgala žile tega plemena, od kar ji je Avgustus zapustil dedičino svojega neomejenega gospodstva in obenem divjo sposobnost za vero, da je svet zakonito želen in da ima večno misijo, da ga zopet osvoji.

In Pierre se je spomnil četverih papeževih črk, S. P. Q. R. starega slavnega Rima, ki ga je venomer novo nahajal v sedanjem Rimu. Kakor od usode izdan ukaz za končno zmagu je bilo zapisano na vseh zidovih, na vseh znakih, tja do samokolnic mestnega cestnega urada, na katerih so se zjutraj odpeljavale smeti. Zdaj je Pierre razumel čudno ničemur nos teh v veličine dedov preganjanih, od preteklosti svojega Rima hipnotiziranih ljudi, ki pravijo, da obsegajo Rim vse, da ga sami ne morejo in ne utegnijo spoznati, da je sfinga, ki poda danes ali jutri razlagu vsemirja. Tako je velik in tako plemenit, da se vse v njem počea v požlahti, da zahtevajo v tej živahnii iluziji legende, v kateri žive, in tej nerazrešljivih zapletenosti vsega, kar bi bilo moglo biti veliko in vsega, kar ni več veliko, naposled od vsega sveta malikovsko obožavanje Rima.

"Toda jaz poznam tvoj četrti Rim", je nadaljeval Orlando zopet udobrojen. "To je Rim ljudstva, glavno mesto splošne republike, o kateri je sanjaril že Mazzini. Seveda je dodal papež... Glej, moj fant, če smo se postavili v splošne vrste mi starci republikanci, smo to storili, ker smo se bali, da bi prišla dežela v slučaju revolucije takim nevarnim norem v roke, ki so tebi zmedli pamet. Pri moji veri, tako smo se vdati monarhiji, ki se ne razlikuje znatno od dobre parlamentarnice republike... No, na svidenje. Boditi pameten, misli na to, da bi tvoja uboga mati umrla, če bi te kaj doletelo... Pridi sem, poljubim te vendar."

Angiolo je ob junakovem ljubezni polnem poljubu zardel kakor dekle. Potem je s kretanjem glave uljudno pozdravil duhovnika in brez besede odšel blagega obraza kakor bdeč sanjač.

Nastal je molk. Ker so pogledi starega Orlanda zadeli po mizi raztresene papirje, se je zopet razgovoril o strašnem dogodku v palaci Boccanera. Oh, ta Benedeta, ki jo je bil v žalostnih dneh, ko je stanovala pri njem, obvezal kakor hčer! Taka smrt kakor strela z jasnega! Kako tragična osuda je to, da ji na tak način ugonobi smrt moža, ki ga je ljubila! Ker so se mu zdele povesti časopisov čudne, ker ga je nejasnost, katero je čutil,bolela in trpinčila, je začel vpraševati po podrobnostih, ko je nenadoma vstopil Prada, brez sipe od prenagle hoje po stopnicah. Nemir mu je skremžil ves obraz. Z nepotrepšljivo suručnostjo je odslovil svoje stavne podjetnike, ne da bi se oziral na resni položaj, na nevarnost poloma za svoje ogroženo premoženje; tako silno ga je premagala želja, da bi bil pri svojem očetu gori, da jih ni niti poslušal in se ni brigal, če se mu poruši streha nad glavo. In ko je bil gori pri starcu, mu je predvsem s strahom pogledal v obraz, da se prepriča, če ga ni duhovnik s kakšno neprevidno besedo zadel na smrt.

Vzpetral je, ko je opazil, da je starca strašni dogodek, o katerem je govoril, ganil do solz in da se je tresel. Trenotek je mislil, da prihaja prepozno in da se je nesreča že zgodila.

(Dalje prihodnjič.)

Marsikdo je v tisočih skrbeh, kaj bo z njim čez tisoč in deset tisoč let. Dela za zboljšanje jutrnjega dneva pa se noči udeležiti.

REKLAMA, KAKRŠNE SE NE MORE KUPIT

Ameriška naseljeniška oblast, ki ima v področju dopuščanje tujcev v to delo in deportiranje nezazelenih, ni še nikoli slovela za "bribitno". Novega koča je ustreila prošli teden v Evanstonu blizu Chicago, kjer je zvezni naseljeniški uradnik arretiral — baje po naročilu iz Washingtona — angleškega pisatelja Evelyn St. Loe Stracheyja. V javnosti je znan pod imenom John Strachey. Džingočnični tisk je razkrical, da hoče vladu Kobilka in Tony Erjavec. Vsi so svoje naloge dobro rešili. To je skupina dečkov, ki studirajo svoje ročno izdelane aeroplane, se divijo slikam v reviji za tehnično znanost, govorijo o vojni, o nevarnosti bombardiranja iz zraka — kajti vojna je v teku, nato pa se razvnamejo in priponujejo, kar postanejo, ko dorastejo. Iznenada se začujo sirena in svareč glas skozi zvonček: "Skrijte se v podzemskem zavetišču! Zračni napad!"

.

Dečki osterme. Njihov pomelek so plinski bombah, o katerih so se prerekali malo prej, je pred njimi hipoma realnost. Strupeni plin se zgosti nad njimi in predno jim pride na misel pobeg, so že onesvečeni. Vsa kratka igra je zelo zanimiva in njen konec dramatičen. Njen avtor je D. Goldstein. Mary Juggovi gre priznanje za uspešno vprizoritev te efektivne drame.

.

Tako je po tej točki je nam bil predstavljen mladi Robert Zákovsek iz No. Chicaga. "Po dežju solnce". Prej tragedija, zdaje vesela pesem. Robert je prinesel svojo harmoniko, se vsebel in zaigral — "čiribibibi". In potem še eno, na zahtevalo je še eno dodal. Kadarkoli ga avdijenca ure pred seboj, ga je vselej vesela. Robert je tudi tokrat pomagal k raznolikosti sporeda z zelo posrečeno izbranimi komadi. Svoj instrument fino obvladal.

.

Franklin, Kans. — Anton Sekal, tajnik društva št. 21 SNPJ, pravilno v svoji harmoniki, se vsebel in zaigral — "čiribibibi". In potem še eno, na zahtevalo je še eno dodal. Kadarkoli ga avdijenca ure pred seboj, ga je vselej vesela. Robert je tudi tokrat pomagal k raznolikosti sporeda z zelo posrečeno izbranimi komadi. Svoj instrument fino obvladal.

.

S tem je bil prvi del končan. Po kakih 10. minutah se je pričel drugi del. Zastor se razgrne in pred nami je mešan pevski zbor "Sava" pod vodstvom Jakoba Muhe. Zapel je "Marsejzo" in "Prebujenje duhov". Na zahtevalo je dodal še "Bratje le k soncu, svobodi!" Zbor "Sava" bo imel svoj koncert v teži dvorani v včer. Pionirji so obujali spomine, kajti ni ga slovenskega lista z bolj pestro zgodovino, kot jo ima Proletar.

.

Frank Zaitz, urednik Prole-

.

Donald J. Lotrich bo dokazoval resničnost omenjene ugotovitve, nasprotoval pa mu bo Leonard Serdiuk, urednik časopisa West Side News.

.

No, Chicago, III. — Frances Zakovsek si je spet vzela nekaj časa za agitacijo in poslala 10 naročnin na Proletarca.

.

Grandsons je najnovejša Adamičeva knjiga. Naročite si jo iz Proletarčeve knjigarne. Stane \$2.50.

.

Ali ste si "Majski glas" za I. 1935 že naročili?

O slavju 30-letnice "Proletarca"

(Nadaljevanje s 1. strani.)
tev priejena nalač za to proslavo.

Deklamacije so ne le pripovedljive ampak potrebne v vsakem sporednu na pripovednih delavskih organizacij. Pohvale vredno je, da se dramski odsek kluba št. 1 v svojih varijetnih sporedih vedno drži tega pravila.

Endejanko "When We Grow Up" so predvajali članji mladinskega odseka kluba št. 1 pod režijo Mary Juggove. Nastopili so v nji Ernest Dreshar, Boyan Alesh, Anton Novak, Tony Podolshek, Henry Krebel, Stanley Kobilka in Tony Erjavec. Vsi so svoje naloge dobro rešili. To je skupina dečkov, ki studirajo svoje ročno izdelane aeroplane, se divijo slikam v reviji za tehnično znanost, govorijo o vojni, o nevarnosti bombardiranja iz zraka — kajti vojna je v teku, nato pa se razvnamejo in priponujejo, kar postanejo, ko dorastejo. Iznenada se začujo sirena in svareč glas skozi zvonček: "Skrijte se v podzemskem zavetišču! Zračni napad!"

Fani Hlača je vdova, priseljena iz Kansasa, Ogoljufana za srečo v mladostih, ji je zdaj že bolj hudo. A njena hči Rose je srečna. Imata fanta, cigar edina napaka je, da govorijo o agitaciji, o delavskih stranki, se navdušuje za stavke in take reči. Ime mu je Maxie.

Rok Svečar je rudar iz Kansasa, priseljena iz Amerike, vsej življenja želela za voblast, pa se spominjata prošlosti — in ob enem se radujeta bodočnosti, ki

Charles Pojorec:

Z AGITACIJE PO ZAPADU

Po končanem delu v naselbih v New Mexici sem se podal naravnost v "zlatu" California. Po 20-urni vožnji sem došpel v Los Angeles. Deževalo je kot za stavo. Sploh bilo je dejavnov vreme vsekozi od prve postaje Needles v nižini te dežele do mojega končnega cilja — Los Angelesa.

Človek ima kaj čuden občutek, voziti se po visokem gorovju in planjavah Arizone okrog 6 tisoč čevljev nad morsko gladino, pa ti začne vlak drveti stalno navzdol kamor despete na konj par sto čevljev visoko nad morjem. To hitro padanje povzroča umenje v glavi in vsled zračnega pritiska človek skoraj na pol ogluši. Ker mi ta čudna spremembu ni bila znana, vprašam sprevidnika na vlaku, ki mi odgovori: ne zabi, da si se pred malo časom nahajal še visoko v gorah in zdaj se približujemo nižinam, ki so skoraj enake z morsko gladino.

V Los Angelesu je bil moj prvi obisk pri našem starem znanecu Franku Novaku. Vsled dejavnega vremena ni bilo mogče iz hiše, pa sva se pogovarjala o tem in onem tikajočem se delavskih razmer, ki so na splošno slabe kot povsod: o naših problemih itd. V Los Angelesu živi precej Slovencev toda so raztreseni po raznih delih mest, pa je vsled tega tudi agitacija otežkočena in zelo počasna. Dobila sva le težkočo par naročnikov ter prodala nekaj koledarjev. Ko sva končala kolikor se je sploh dalo storiti, se pedam v okrog 50 milj oddaljenje naselbino Fontano, kjer je okrog 25 slovenskih družin. Pecajo se s sadjerojo in kokšljero. Večnoma so to bivši premogarji iz vzhodnih in sredozapadnih držav. Okolica je tu krásna. Vrhovi gora pokriti s

snegom, v dolini pa obirajo oranže, citrone in grape-frui. Kak kontrast!

Moj prvi obisk je bil pri prijazni družini Hočevarjevi, kjer sem par večerov tudi prenočil in dobil vso postrežbo, kot da sem eden od njih. Ko sem jim razložil namen svojega obiska, so se naročili tudi na list. Torej prvi naročnik dobljen brez kakrške posebnega truda in prigovarjanja! Dober začetek, sem si mislil.

Odpeljemo se k s. Blazichu. Suidenje je bilo prisrčno, kajti videla se nisva že kakih 8 let, odnosno odkar je odpotoval v to državo. Pogovorili smo se o marsičem, predvsem o načrtu našega agitacije. Ker so rojaki naselejeni bližu skupaj, je bil takoj storjen načrt, da se aranžira shod za naslednjem dan v nedeljo večer. Ti pojdi tja in jaz obišem te in te in onaj gre do teh in teh. Vsi so bili takoj pripravljeni na sodelovanje in naslednjem večer smo imeli dobro obiskan shod, po shodu pa nekoliko pristne in neprisiljene zabave; tudi petja v plesu ni manjkalo. Shodu je predsedoval s. Blazich, govornik pa je bil Proletarčev agitator. Udeležba je bila dobra, kajti navzoči so bili razen par izjem vsi iz naselbine. Na sugestijo s. Blazicha je bila izvršena tudi kolektiva v podporo Proletarca, ki je znesla \$2.70; prodanih je bilo precej soc. brošur ter nekaj koledarjev. Mnogi so ga že imeli, ker ga je društvo naročilo. Po shodu smo dobili 4 naročnike, naslednji dan sva se pa podala na agitacijo s. Blazichem in uspeh je bil 10 novih naročnikov in 2 na New Leader, kar je lepo število, za tako malo naselbino. Misil sem si: ako bo tudi po drugih naseljih California uspeh povprečno tako zadovoljiv kot

V San Franciscu sem se nastanil pri našemu zastopniku s. Andrew Lekšanu, ki me je že čakal na kolodvoru. Sestal sem se ob tej priliki tudi z Anthony Kastelicem in mojim starim prijateljem Jelinchem. Kar se zavednosti naših rojakov tiče, je v San Franciscu vse kaj drugač kot sem pričakoval, kajti ljub, vsemu mojemu in Lekšanovemu prizadevanju smo s težavo doobili 11 naročnikov. Po velikosti naselbine bi moral Proletarčet imeti v njiju najmanj 100 naročnikov, a mesto tega je bila agitacija v San Franciscu najbolj težka. Ljudje vam vedo povedati, o vsem drugem veliko, kadar pa začneš govoriti o potrebi delavskega lista in delavskih političnih organizacij,

Orožje in ogenj je otrokom, posebno dečkom, zelo priljubljena igrača. Predstavljati junake, roparje, hokejiste Indijance in "hude" ljudi jim je mnogo bolj više. Kot pa se ukvarjati s čem bolj pametnim. To ni njihova krivda, kajti otroci navaja v take "igre" država, dom, žola, kino in po družino, v kakršni se gibljejo. Gornja slika predstavlja slučaj, ko so se otroci igrali Indijance, "vjetri" zmena "bledoličnika", ga prvezali k delbu, nanosili okrog dračja in ga začigali, da svojega ujetnika pokončajo "na grmadi". To je bila seveda le igra. Toda to igranje z ognjem je povzročilo, da se je malemu ujetemu "bledoličniku" obleka resnično vnela, in predno so mogli prestraniti "Indijanci" kaj storiti v njegovo rešitev, je bilo že prepozno. Deček je vsled opreklin v silnih bolečinah umrl.

pa zelo težko naleti na človeka, ki bi vse to pravilno pojmoval. Ko mu prigovarjaš, da naj imajo pogum potegniti se za svoje pravice in za zboljšanje svojega položaja. Mi lahko kritiziramo in denunciramo vse to, toda nam ne bo nič pomagalo, dokler si delavstvo ne bo znalo zgraditi svojega bojevnega orodja in svojih bojevnih organizacij. Vse zabavljanje proti kapitalistom ne pomeni nič, ako delavstvo ostane topo in nezavedno napram vsem tem silam, ki ga drže v kleščah.

Da, delavci znajo pripovedovati o krasni naravi, o milem podnebju in kaj vem o čem se vse. Ako bi delavstvo Californije moglo jesti to krasno naročilo, bi bilo vse drugo. V delavskih stanovanjih zapazite po enega in vse ti listi imajo samo en cilj: da drže maso v nevednosti. Še v vsakem industrijskem sporu so bili ti listi stoddostno na strani onih, proti katerim so se delavci borili. Priča temu je bila zadnja generalna stavka v tem mestu, v kateri so ravno ti listi lagali in zavajalno poročali o namenu stavke. Vzliči vse tem bridkim skušnjam ravno to delavstvo troši za kapitalistične liste svoje cente in tako pomaga graditi orodje s katerim je teper Laži-patriot. Ampak to je ravno kar človek najbolj pogreša med njimi.

(Dalje prihodnjic.)

Bodočnost in naše naloge

Strabane, Pa. — Vsi gledamo v bodočnost naše JSZ. Prosvetne matice in njunega glasila Proletarca, ki slavi letos 30-letni jubilej.

Konferenca klubov JSZ in društvo Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji je k temu jubileju aranžirala serijo shodov. Prvi se bo vršil na Imperialu v nedeljo 24. marca ob 2. popoldne, po končanem zborovanju zastopnikov konferenčne organizacije. Na tem in na naslednjih shodih bo govoril naš znani sodrug Joško Oven.

Namen teh shodov je početi naše gibanje, ki je ob nevarnosti, ki prete ljudstvu v današnji dobi od vseh plati, eno najbolj potrebnih. Fašizma se bomo otegli, ako bodo delavske postojanke dovolj močne, da ga preprečijo. Zavedno delavstvo vseh drugih narodnosti se organizira. Tudi slovensko delavstvo ne sme držati rok križem.

Fašizem grozi ukiniti še to malo pravice in trošiti osebne svobode, ki jo delavstvo ima. Ako ne bomo pripravljeni s svojo moralno in organizirano silo, kdo ve, če ne nastane tu še celo večji teror, kakor ga imajo danes v Nemčiji ali v Italiji!

Ob enem je ta naša agitacijska akcija podvzeta tudi zato, da na dostojen način obhajamo biserino slavje našega glasila Proletarca.

Podrobnosti o tem boste slišali na konferenci v Imperialu. Zelo priporočam, da se naše delavstvo v splošnem udeleži do popoldne konference, popoldne pa shoda, na katerem bo govoril Joško Oven.

Iz kluba brezposelnih

Chicago. — Domača zabava klubu brezposelnih, prirejena dne 2. marca, je bila dobro obiskana. Blagajna kluba se je zopet opomogla za nekaj desetak, kar bo omogočilo, da bo klub brezposelnih lahko še naprej deloval v boju za izdatnejši relif, za zavarovanje nezaposlenih in druge koristi delavcev — zaposlenih in nezaposlenih.

V četrtek 21. marca ob 8. zvečer priredi naš klub javni shod. Vršil se bo v Poljski dvorani na 1921 W. Cermak Rd. (Stara Avstrija.)

Namen shoda je, da se delavci seznami z delom tega kluba in se jih pridobi za pristop. Govorniki bodo: Joško Oven, ki bo govoril v slovenskem jeziku. Simon Trojar bo istotako v našem jeziku poročal o dveh kongresnih organizacij brezposelnih v Washingtonu, D. C., katerih se je udeležil.

V angleščini bosta govorila profesor Clare in Paterson; slednji je glavni organizator Workers Committee on Unemployment. Shodu bo predsedoval Donald J. Lotrich.

Pozivam vse člane in članice klubu brezposelnih in vse druge brezposelne in zaposlene delavce, da se gotovo udeleži tega shoda. Povabite s seboj prijatelje in znance. Vabiljeni so tudi tisti, ki so obljudili pristopiti v novi klub, da se domenimo, kdaj in kje se bo vršila seja novega kluba. Po shodu bo prostota zabava.

J. Oblak, pom. tajnik.

Nov socialistični list

Frakcija newyorških socialistov, katera je v boju v večinski skupino, prične izdajati dne 23. marca nov tednik The Socialist Call. Ustanovljen je proti glasilu sedanja večinske skupine tedniku New Leader.

Pripravljanje v La Sallu na prireditve 5. maja. — Obnovljeni pevski zbor "Soča" .

La Salle, Ill. — Precev važnih stvari — poleg vsega drugega — se dogaja pri nas. Nekdaj najbolj agilno in delavno pevsko društvo "Soča" je zopet oživel. Namen reorganiziranja je, da se poučuje tukaj ojeno mladino v slovenskem petju. Pohar jih na vaje že okrog 30 članov, katere zelo zanimata, da se nauče lepe slovenske pesmi.

Na veliko noč, dne 21. aprila je dve popoldne prirede svoj pevski koncert in igro. Ves prebitek je namenjen Slovenskemu narodnemu domu.

Na starje se apelira, kateri želijo, da se njih mladina nauči lepe slovenske pesmi, da bo dobro sodelovali pri tem koncertu, da jih vpišejo sedaj. Vaje so dvakrat na teden, v torek in četrtek večer. Za to stvar največ sodelujejo in učijo Frank Ravnikar, Anton Janko, Fred Malgai, mrs. F. Malgai, Tony Filetič in August Brate. Učiteljica je Anna Mausar, Mary Mausar pa igra na glasovir pri vajah.

Društvo "Soča" je bilo v tem mestu glavna sila v kulturnem življenju in stebri Slov. narodnemu domu. Pritejali so dramske igre vsake vrste in gojili petje, da so dali kar največ močne duševnega razvedrila publike in prebitek je šel pa ves za SND, da so ga finančno podprtli. Članom ni drugega ostalo kot polno žrtve in za zabelo pa kakšna kritika.

Važna organizacija, katera veliko žrtvuje za SND, je nikdar utrudljivi gospodinski klub. Pritej razne zabave in druge prireditve, vse za SND. Poleg tega pa se pomaga pri drugih društvenih in klubovih prireditvah.

Dne 26. marca zopet prirede kartno in domačo zabavo. Upamo, da bo tudi ta zabava imela obilen poset in dober uspeh, kot zadnjih prireditv gospodarskega kluba. Ker so nam zadnjih ženske mnogo pripomogle do takega uspeha, jim se delavstvo ostane topo in nezavedno napram vsem tem silam, ki ga drže v kleščah.

Da, delavci znajo pripovedovati o krasni naravi, o milem podnebju in kaj vem o čem se vse. Ako bi delavstvo Californije moglo jesti to krasno naročilo, bi bilo vse drugo. V delavskih stanovanjih zapazite po enega in vse ti listi imajo samo en cilj: da drže maso v nevednosti. Še v vsakem industrijskem sporu so bili ti listi stoddostno na strani onih, proti katerim so se delavci borili. Priča temu je bila zadnja generalna stavka v tem mestu, v kateri so ravno ti listi lagali in zavajalno poročali o namenu stavke. Vzliči vse tem bridkim skušnjam ravno to delavstvo troši za kapitalistične liste svoje cente in tako pomaga graditi orodje s katerim je teper Laži-patriot. Ampak to je ravno kar človek najbolj pogreša med njimi.

(Dalje prihodnjic.)

Važno za ženske!

Chicago, Ill. — Ženski odbor klubu št. 1 je aranžiral serijo predavanj, ki so važna za vse ženske brez izjeme.

Prvo predavanje se vrši v petek 29. marca v dvorani SNPJ. Prične se ob 8. zvečer. Predmet: "Porodna kontrola". Predavatelj je dr. Bonnar, načelnik štaba v Medicinskem biroju za informacije o porodni kontroli.

Porodna kontrola je danes ne samo zdravniški, ampak socialni problem svetovnega obseg. Celo tiste vere, katere so dosečaj porodne kontrole brezobzirno zametavale, so morale končno priznati, da je to vprašanje, katerega se z obsojanjem ne more zavreči in ne odpraviti.

Pridite gotovo v petek 29. marca v dvorano SNPJ. Povabite vse ženske, s katerimi pridejte v dotik. Vstopnina je prosta. — **Zenski odbor.**

Zahvala vsem, ki so pomagali

Chicago, Ill. — Klub št. 1 se zahvaljuje vsem, ki so nastopili v sporednu slavnost 30-letnice Proletarca v nedeljo 10. marca, in drugim, ki so prevzeli raznodela v spodnji dvorani, prodajali vstopnice, prevzeli delo v garderobi itd.

Poleg članov in članic kluba ter Savanov zaslužijo za svoje sodelovanje priznanje pevci in pevke Dorothy Kvederas, Ivan Babin, Anton Kvederas, pianistka Aldona Sokas, Robert Zavokšek iz No. Chicaga, trgovina pohištva M. J. Schwenk, Jacob in Mary Muha in sploh vsi, ki so pripomogli, da je bil spored tako dobro predvajan in dvorana napolnjena. — **Odbor.**

Klub št. 16 z north side se zahvaljuje

Chicago. — Klub št. 16 JSZ se zahvaljuje sodržugom in drugim prijateljem za obilen poset, ki ga je bil deležen na svoji zadnji veselici. Uspeh je bil eden najboljših, od kar klub obstoji.

Ko bo imel tak uspeh tudi pri dobivanju novih članov, bo lahko oral polje, katero mu je začrtano.

Tistim, ki našemu pokretu očitajo brezverstvo, se lahko odgovori, da će vzamemo nauke krščanstva za merilo, mu je naš pokret bližje, kakor pa so krščanstvo blizu oni, ki so ga vzel v zakup, ne da se bi ravnali po njem.

Na primer, v zadnji vojni je duhovščina blagoslovila morilno orožje, medtem ko so naše voditelje metali v ječe, ker so bili zoper vojno. Krščanstvo kazuje: "Ne ubijaj!" Ali se je duhovščina ravnala po njemu?

Malokateri naš sodrug, ki ima kak javni urad, dobi priznanje v drugih listih, da pa bi dobil kar dva, je redka stvar. List Union Leader z dne 9. marca je pisal med drugim: P. F. Bergoff (kateri ima slovenske večskega organizatorja za razbijanje) Konec na 5. strani.)

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA" <i>Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00</i> <i>Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list i za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.</i>
--

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:

**At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily**

Tel. Crawford 2212

**At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily**

Tel. Canal 9695

Wednesday and Sunday by appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call Austin 5700

ZAHLINE TISKOVINE

VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

MED SODRUGI IN DRUGIMI V DETROITU

Piše John Terčelj

(Konec.)

Nedelja 3. marca pa je bila za slovenski Detroit poseben dan. Vprizorili so, kot že omenjeno, drama "Rdeče rože". Že ob napovedi pričetka predstave je bila dvorana načito polna.

To drama je v "Proletarcu" že prej opisal s. Česen, ki jo je tudi režiral. Ako je kdaj katera drama delala čast na našem odru, jo je delala Moškrčeva socialna drama "Rdeče rože". Vsa čast igralec in drugim, ki so pripomogli k tako uspešni in sijajni vprizoritvi.

Po končani predstavi sem se pozdravil z mnogimi sodrugi in drugimi rojaklji. Videl sem tudi Thom. Petriča, brata Frank. in John Petrča. Prvi živi sedaj v Los Angelesu in drugi že mnogo let v Youngstownu, O.

Thom je tip, ki človeka takoj spravi v dobro razpoloženje. Vesel je bil najinega svodenja in jaz ravno tako. Thom je prispeval \$2 v podporo listu in izjavil, da bi dal rad več, ako bi zmogel. Nagovoril je tudi nekatere druge, da so prispevali. Njihova imena bo objavljeno upravnostvo v tozadbenem izkazu v eni prihodnjih številk.

Na tej agitaciji sem naletel na vsakovrstne ljudi. Ko sem jim povedal, čemu prihajam, so mi eni tolmačili, da Proletarca ne čitajo, ker ni časa; drugi ga ne marajo zato, ker ni za revolucion; ampak čudno, ti isti ljudje čitajo — Amerikanskega Slovence in Glas Naroda, menita zato, ker propagirata revolucion.

Enega, ki je dejal, da je komunist, je s. Česen vprašal, ako ve, kaj je razlika med socializmom in komunizmom. Priznal je, da ne ve, ker nič ne čita, slišal pa je praviti, da so komunisti za revolucion, zato je on z njimi. Komunisti so mu všeč tudi zato, ker ga ne slijijo v organizacijo.

Dobil tudi ljudi, ki te sprejemo nad vse prijazno. Pij kolikor hočeš, postrežemo ti s čermurkoli, ampak Proletarca ne naročimo, ker ni časa, da bi ga čitali.

Tu in tam je nam mož posregel z vinom. Človeku na agitaciji ni, da bi pil, a rojak hoče biti ustrežljiv, pa se dogodi, da je potem deležen očitkov že-

**REVIA S PREGLEDOM
NAŠE BORBE IN DELA
ZA DELAVSKI RAZRED**

Z opisom vsebine "Majskega glasa" pričnemo v prihodnji številki. — Prvi izkaz naročnik

V PRIHODNJI številki bo prvi izkaz naročil, ki jih dobimo do sobote za "Majski glas". Sodeč po zanimanju, bo dolbil letos veliko večjo cirkulacijo kakor lani. Obsegel bo 36 strani več kakor prejšnji. To bo največja revija, kar jih je še kdaj bilo izdanih med ameriškimi Jugoslovani.

Posevečena bo 30-letnici Proletarca. V nji bo obilica preglednega gradiva o postanku in razvoju Proletarca, dalje povestne črtice, pesmi, opisi, zgodovinski članki, ilustracije in zabavno-čitivo.

Sestnjast strani je določenih za angleški del. Ko to pišemo, se je odzvalo že precej sotrudnikov, bodisi angleškega ali slo-

nskega dela. Ostale prosimo, da se žurijo, ker želimo delo skončati tako, da izide "Majski glas" v sredi aprila. To pomeni, da moramo dobiti v ureduštvo vse spise in slike do 5. aprila, oglase pa najpozneje do 10. aprila.

Za pošiljanje naročil je več časa. Vsekakor pa nam tudi te pošljite kolikor mogoče sproti, ostale pa do 20. aprila. "Majski glas" pričnemo pošiljati čim bomo z njim gotovi.

Čitatelje zagotavljamo, da bo revija, s kakršno se letos ne bo moglo ponatisati delavstvo nobene druge narodnosti v tej deželi.

Podrobnejši opisi o nji sledi v prihodnjih številkah.

CENE ZA "MAJSKI GLAS"

Cene za letošnji "Majski glas", ki izide sredi aprila, so sledeče:

Posamezen izvod	\$.30
10 izvodov	2.75
15 izvodov	4.00
25 izvodov	6.50

35 izvodov \$ 8.75
50 izvodov 12.00
100 izvodov 22.00
250 izvodov 50.00

Vsa naročila pošljite ko hitro mogoče, vsekakor najpozneje do 15. aprila, na sledeči naslov: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

GRČIJA IN NOVE RUŠEVINE

Kartunist Cargill predstavlja na tej sliki priliko, ki jo ima Grčija vseč prošli teden končane civilne vojne. Preje je slovela le vsele starodavnih ruševin, zdaj pa lahko oglašati tudi nove. Turisti radi gledajo napol zrušenih zgradb in ljudstva se zanimajo veliko bolj za dežele, ki so zapletene v medsebojnem klanju, kakor pa za države, ki so mirne in ne obremenjujejo svoje prebivalstva.

Dokler ostane sedanji sistem, bodo tudi razmere take, da je boj proti njim neizogiven. Nekateri v tem boju vsled izgub obupavajo in so se vdali maločustnosti. A v drugih še kipi bojevitost in miselnost, zato se ni batiti mrtvila.

Pozdrav vsem, ki ste mi šli v kakovremkoli oziru na roke v tej agitaciji!

Joško Oven na shodu v Clevelandu

Cleveland, O. — V soboto 23. marca ob 8. zvečer priredi klub št. 27 JSZ v svojem lokalnu v SND na St. Clair Ave. javen shod, na katerem bo govoril Joško Oven iz Chicaga in eden izmed članov mladinskega odska.

Prijetno je poslušati te mlade fante, ko razpravljajo o raznih socialnih in gospodarskih problemih, in to z našega stališča. Moje mnenje je, da bodo delavski stvari še veliko koristili.

Sestal sem se tudi z mojimi nekdanjimi znanci, s katerimi smo bili svoječasno skupaj v premogovniških krajih, med drugim s Frank Zabkarjem in njegovim soprogom, ki sta ravno dan prej kupila prijeten dom.

Zelim, da jima bo dal veliko zadovoljstva. Spomine sva obujava-

In s. Anton Jurca in njegova soproga, kdo ju ne poznal! Njega muči revmatizem, a je vseeno dovtipen in korajen. Upada, da bo tudi revmatizem izgubil, kakor je vse drugo, kar si je pridobil v teku let napornega dela v tem mestu.

Ne morem se spomniti vseh na vzhodni strani in drugih, ki so me vladno sprejeli in mi izkazali gostoljubnost.

Zelo mi je šel na roko tudi Peter Benedict. Kadar je človek na potovanju, nikoli ne ve, kje bo dobil hranjo, ki bi mu prajala. Peter pa me je opozoril, češ, kadar te prime boleznen, ki se imenuje glad, oglaša se v naši restavraciji. Njegov rasvet sem radovalevje upošteval.

Pri delu na kulturnem polju zasluži vse priznanje Frank Česen, čeprav ga ne išče. Frank Česen ima poseben talent za oder. Vrh tega ima vse potrebno razumevanje za delavski oder in to je, kar steje, kajti on ne goji šunda.

Pri delu na kulturnem polju zasluži vse priznanje Frank Česen, čeprav ga ne išče. Frank Česen ima poseben talent za oder. Vrh tega ima vse potrebno razumevanje za delavski oder in to je, kar steje, kajti on ne goji šunda.

V klubu št. 115 sta aktivna tudi oba brata Anžička in enako za Proletarca. Agitacija v njeni sosedstvini je otežkočena radi posledic sovražne gonje protinam, ki jo je svoječasno vodil Chas. Novak (Bartolovič). On in njegovi pobočniki so se umaknili iz "vatrenih borbe", toda škoda, storjena delavski stvari, je še tu, ker fanatično hujšanje zapusti všeč neizbrisne posledice.

V splošnem so napravili name rojaki v Detroitu dober včer. Dopolnilo se mi je, ker so se tako številno udeležili predstave "Rdeče rože" dne 3. marca in tem pokazali, da vsaj simpatizirajo s skupino, ki se edina boji, da pride nekaj delavske kulture na naše odre.

Po tej predstavi je moj čas, ki sem si ga določil za agitacijo v Detroitu, vsega skupaj nad teden dni, potekel, in sem se vrnil v Pensylvanijo.

Upam, da se nisem v metropoli avtomobilske industrije nikomur zameril. Čul sem predno sem šel tja, da Detroit ni več to kar je bil, pa sem si mislil, že mogoče, kajti vse se spreminja, čemu naj bi bil ravno Detroit izjema?

V mislih so imeli, da ni več tista bojevitoga duha med našimi ljudmi, kakor pred leti. Ob priliki tega obiska sem uvedel, da ga je povprečno toliko kakor drugod.

Podrobnejši opisi o nji sledi v prihodnjih številkah.

V soboto

23. MARCA

zvečer shod kluba št. 27 JSZ v Slov. nar. domu

St. CLAIR AVE.

CLEVELAND, O.

Glavni govornik

JOŠKO OVEN

Pridite! Shod je sklican za vse!

Savin spomladanski koncert

Chicago. — Sediti po oživljanju pevskih zborov po raznih naselbinah, slovenska pesem se ne bo izumrla v Ameriki. In tega je lahko vesel vsak pevec. Naselbine, ki so se zopet vrnile med pevske vrste, so Waukegan, La Salle in Johnstown. Vest o renesanci ali "ponobljenju" teh naselbin so bile res novica. Vsé to znači, da ameriški Slovenci prehajamo v nov pevski ciklus. In dokler bomo peli, še ni nobenega znamenja o kakšnem izumrtju.

V naših zborih, starejših in novih, oziroma reorganiziranih, zavzema mlada generacija pravilno mesto. Pri "Savi" na primer imamo lepo skupino mladih moči. Njih prednost našram nam "old timerjem" je v tem, da imajo večinoma vse novno pevsko podlagu, to je večje ali manjše znanje not, ki so ga pridobili v ljudski šoli.

Ali bi imeli tudi v Chicago časopis, kakor je Milwaukee Leader in nekaj naših mož v javnih uradih, bi delavci ne doživili takih porazov, kot so ga uslužbenec Chicago Motor Coach kompanije.

Ako bi imeli tudi v Chicago časopis, kakor je Milwaukee Leader in nekaj naših mož v javnih uradih, bi delavci ne doživili takih porazov, kot so ga uslužbenec Chicago Motor Coach kompanije.

V začetku dopisa sem prezrel omeniti Donald J. Lotricha, ki je imel na naši prireditvi kratek angleški govor o predmetu "Is Plenty Too Much?" Donald je izborni govornik. Na udeleženje je napravil dober včas. Člani kluba se mu zahvaljujemo in upamo, da se zopet kmanu snidemo v veseli družbi.

(Konec s 4. strani.)

janje stavk) je dosegel v tem nečastnem poslu v New Yorku, Pittsburghu, Philadelphiji itd. precej uspehov in zlomil marsikako stavko. Ko pa je prišel lanskoto letu v Milwaukee, mu je župan Hoan dal po duši. Ko so aeroplani pripeljali 150 mož njegove skebske bande, jih je dal župan Hoan arretirat, kar pa so jih pripeljali motorbusi, tudi niso bili deležni dosi boljšega sprejema.

Hoan je seveda socialist. Urednik imenovanega lista daže priznava, da ima Hoan v svojem 20-letnem županovanju izborni rekord. Na zadnji konferenci županov je bil izvoljen za njenega predsednika in končno za predsednika konference organizacije ameriških županov.

Ako bi imeli tudi v Chicago časopis, kakor je Milwaukee Leader in nekaj naših mož v javnih uradih, bi delavci ne doživili takih porazov, kot so ga uslužbenec Chicago Motor Coach kompanije.

Da ne zaidem na stranska pota, naj povem, da je namesteh vrstic naznanih spomladanskih koncertov "Save", pevskega odseka kluba št. 1 JSZ. Vršil se bo 14. aprila ali na cvetno nedeljo (če pravilno razumevam praznički koledar) v dvorani SNPJ. Glavna posebnost tega koncerta bo spevigrad ali opera "Kmetia ali gospoda?", katere je prevedel iz nemščine pevovodja detroitskih zborov Berlisig in postavljal snov na lepo Gorenjsko. Stvar je komična in dokaj lepa. Tvorila bo zelo zanimljiv koncert.

Predmet govora bo o "Proletarcu" in pa o današnjih razmerah. Joško Oven je eden najboljih slovenskih delavskih govornikov in znan med našim ljudstvom širok Amerike. Kdor ga je že kdaj slišal, gotovo ne zamudi tega shoda.

Pridite vši. Po shodu se prične domaća zabava.

IZ KANSASA

Naši "relifari" v okraju Crawford zopet rebelirajo. Relifni odbor je namreč postal "efficient", pa hoče iztisniti več dela iz teh delavcev. Do sedaj so prevzeli materijal, pri popravljanju cest brezposelnim, kdor je pač lastoval kak polomljen truk, za kar so prejeli dolar na uro. Odbor pa je sedaj naredil pogodbu s par privatnimi družbami, ki lastijo truke, za prevažanje materiala in sicer gotovo sveto za vsak prevoz. Te družbe sedaj priskrivajo na delavce, da naj se požurijo pri nakladanju teh trukov, da tako napravijo več voženj.

Delavci so do sedaj pri delavcih lopate take mere, kot jo je na primer imel v starem kralju župnik pri pogrebu, ko je nekaj prsti vrgel na krsto, le da imajo te lopate 10 čevljev dolg ročaj, da se ni treba pripogibati pri delu. Družbe jih skušajo prisiliti rabiti večje lopate in pa "speed up" sistem.

Toda, ta "new deal" se delavcem ni dopal, pa so se 8. marca zbrali v Franklinu, kaže 300 po številu, ter prvo "marčali" na druge, še "lojalne" delavce, da so prenehali z delom. Potem so šli skupaj v Girard, kjer je okrajni sedež. Predložili so protest okrajnemu pomočnemu odboru. V odgovoru je na federalni relifni zastopnik iz Clevelandu, John Stutz, še tisti večer brzojavno ukazal ustaviti vse relifne dela v tem okraju, "dokler delavci ne pridejo k pameti". In tako je nad 3 600 delavcev izgubilo še tisti borni zaslужek. Delo je 6-urno, po 40 na uro. Večina dobi po 2-dni delu na teden, nekateri več, drugi manj, določeno jim je na podlagi števila družine. Tak je torej ta "new deal".

Po petih dneh izprtja, so bili relifni delavci zopet pozvani na delo. Organizirani so v Farmer-Labor party, ki je precej razširjen v jugovzhodnem Kansasu. V odboru, ki je zastopal delavce in konfiriiral z okrajnimi komisarji in pomočnim odborom, je tudi znani Alex Howatt, ki je eden izmed voditeljev brezposelnih. Poravnali so se v toliko, da delavci lahko rabijo pri delu lopate enake velikosti kot do stavke. Glede druge zahteve pa, da se mora ukiniti pogodba z lastniki trukov, se pa niso mogli sporazumeti. Sklenjeno je bilo, da se v ta namen vrši konferenca v Topeki direktno s federalnim relifnim zastopnikom John Stutzom.

Po petih dneh izprtja, so bili relifni delavci zopet pozvani na delo. Organizirani so v Farmer-Labor party, ki je precej razširjen v jugovzhodnem Kansasu. V odboru, ki je zastopal delavce in konfiriiral z okrajn

IF YOU DON'T WANT WAR PREPARE FOR PEACE

By Max Winter

There are war-clouds over Europe, over Russia, China, and Japan. Even before the wounds of the World War have closed, the cry has risen once more for war! war! war! All the nations prepare for war!

Why?

Never before have we had such long-lasting depression and misery; never before have we had so many unemployed. We see before our eyes its cruel consequences; we hardly were able to restore what we destroyed in four mad years of war, as the loud clamor for more destruction rose once again.

Before the last war, it was often said that "there are too many men on the earth, we must have a war." Even from the parliamentary platforms we heard these heartless words. A certain Dr. Robert Patai, a "Christian Socialist" lawyer, announced in the Austrian parliament that a war is a "bath in steel for the nations; that it was good and necessary. Of course, Dr. Patai was over fifty, and consequently not obliged to take the bath himself. Of those that did, eleven million men lost their lives. In the war countries, even a greater mass of old men, women and children died as the indirect result of the disastrous conflict. Starvation, exposure, epidemics, pestilences took their toll in the war-torn countries. Cholera, typhus, dysentery, small-pox, tuberculosis had their way as medicine and hospital care centered around the war fronts. There were no swaddling clothes for the newborn; the mothers of Vienna had to roll their tiny babies in newspapers. War took an even greater toll of the non-combatants.

Yet still we hear the cry for war. Some say that war is the last resort, yet it has been used as the first means of settling the difficulties of nations. Why do our people look so kindly upon this monster that destroys them? The answer is: Their immediate living conditions. Carefully, studiously, and with dreadful effectiveness, the war spirit is cultivated. We give our

children pistols, guns, cannons, trumpets, and drums to play with, but no exercises in loving peace.

We give war stories, bloody tales of battle, to our boys and girls to read. We have no books that teach peace and understanding, or we do not use such as we have.

We have war-plays, and peace plays are not popular, are repressed.

We have military colleges, instead of peace-colleges. Military academies instead of peace-academies.

We have in all countries, secretaries of war, but no secretaries of peace.

We have international war laws, but no international peace laws.

We have had many declarations of war in all our past, but begin!

Poverty, The Siamese Twin To Profit

"Why Aren't We All Rich?" asked program as alike working to entrench the first pamphlet in the Socialist party's new "Profits and Poverty" series. The answer was given in the terms of the class struggle, with an owning class enjoying more goods than it can consume, and the working class producing more but receiving little.

The second pamphlet in this series, just published, goes deeper into causes, indicting Profits as the Siamese twins to Poverty.

The attempt to reap maximum profits with minimum costs, regardless of human consequences, is set forth in detail as the cause of inefficiencies and wastes which keep society poor.

The practice of looking at wages and farm prices as costs of production show the topsy-turvy set of values on which the capitalist system is based," the pamphlet points out. "From any common sense point of view, the reason for making things is to distribute them for use. Yet under the present system of production and marketing for private profit the capitalists keep down the share received by the masses because this share is reckoned as a cost of production!"

Turning to the question, "Can capitalism be reformed?" the pamphlet reviews the "new capitalism" of the 1920's and Roosevelt's "New Deal."

DON'T LINE UP WITH DEMAGOGUES

Clearheaded Socialists will find small comfort in the battle which rages among America's demagogues. When we have our choice between Huey Long, Father Coughlin, Hugh Johnson and Franklin D. Roosevelt, we'll take neither.

Instead of being overjoyed to hear Johnson attack Long and Coughlin and speak disparagingly of the present course of the "New Deal", our reaction was one of concern and regret. For, when the American people begin taking sides with leaders, all of whom wish to preserve the master and slave relationship which the private profit system requires for owners and workers, then democracy trembles and fascists have cause to chuckle.

Daily the need for workers to organize into a class-conscious whole for the purpose of taking political control of the nation is growing hourly. The fact that so few of them see the necessity of uniting as workers is fraught with danger to civil liberty.

The danger to democracy is expressed by Hugh Johnson when he deplores the growth of Long and Coughlin sentiment: "The tortured talk and \$4 words with which economists answer him (Long) is too much for 99 percent of the people."

In other words, according to Johnson, practically nobody understands what the depression is all about. Practically nobody knows what to do to make the nation's marvelous resources serve humanity. Practically everybody is a ready victim of the most eloquent demagogue.

With this lack of understanding, what will happen when and if a clash of America's spellbinders threaten

Frank Bosnick.

few, if any, real declarations of peace.

We even have a planet named Mars, after the God of War, but no star is named to symbolize peace.

Peace times are looked upon as intervals between wars, in which we prepare for the breaking of the truce. We have a navy, but not for peace's sake.

But we know why this all is so and we must change the cause of this lopsided, inhuman, crazy state of things. The old Roman saying that if you wish peace you must prepare for war, is a vicious falsehood. If we wish peace we must prepare for peace, plan for peace, educate for peace. It is high time we began this great task.

We who want peace must be the teachers of peace. Let us

Women! Attention!

Beginning Friday, March 29, Socialist Club No. 1 of the JSF is sponsoring a series of lectures of vital importance and interest to all women, excluding none.

The subject selected for the first talk is "Birth Control" and the lecturer is Dr. Bonar, Chief of Staff at the Medical Bureau of Information on Birth Control.

Every woman owes it to herself and to society in general to attend, as undoubtedly, there is no closer problem outside of ordinary subsistence.

Therefore can we be seeing you on Friday, March 29 at 8:00 P. M. in the lower SNPJ hall at 2657 S. Lawndale Ave.? Admission is free.

Women's Committee.

MISERY AND TERROR STALK THROUGH ARKANSAS

By Maomi Mitchison

Prominent British Trade Unionist; A author of *The Vienna Diary*.

I have traveled over most of Europe and part of Africa, but I have never seen such terrible sights as I saw among the share croppers of Arkansas.

Here are people of good stock, potential members of a great community, and they are being treated worse than animals, worse than farming implements and stock. They are not shiftless; they want to work. They want to live decently as workers; but even the right to work is denied them.

They seem to be denied all of their rights. They are dressed in rags; they have barely enough food to keep them alive; their children get no education; they are a prey to diseases which the scientific resources of modern civilization could easily eliminate. I saw houses, if one can call them that, in which whole families lived in conditions of indescribable misery.

Here was a long cabin half sunk in flood water and in it some eight people, one of them a mother yellow and honey with malaria, her new born child in her arms. The only furniture in the house was a table, a bench and a stove, and two beds for all eight of them.

In another home was a bed, made this time out of old bits of rusty iron, patched with rags. The youngest child was two years old but his mother was

DELAY IS DANGEROUS

The Minneapolis Journal must be afraid the Farmer-Labor party in Minnesota will proceed to carry out the more radical part of its platform, which virtually pledges the party to Socialism. The paper publishes an almost full-page article by Neil Carothers (said by the paper to be a noted economist) on the subject, *Is Our Nation Headed for Socialism?*

He finds it headed for Socialism all right, but he essays to tear Socialism into little bits and throw them away. Many other Don Quixotes have leveled their lances at it, too, but it still lives and makes continual headway toward its goal. It has many times as many lives as the fabled nine lives of the cat. After a "noted economist" kills it, it just won't stay dead.

The Minneapolis writer is as absurd in his arguments as such opponents usually are. He says, for instance, that free competition is the main incentive to progress. Whatever may have been true of competition a hundred years ago, it is disastrous now. The whole new deal — "new deal" — is a neffort to patch up the damage done by competition. Upwards of ten million men and women have been unemployed and on the dole for several years on account of the wreck caused by the competitive system.

In view of these indisputable facts, a man who says competition is the main incentive to progress only makes a thinking person weary.

Everywhere the children are rotten with deficiency diseases; they are marked for life. Everywhere they were three or four years undersized; they will never grow up into the strong men and women they should be.

There is only one hopeful thing about the situation and that is the Southern Tenant Farmers' union. Here one may see the truest human values, brotherhood and loyalty and immense courage in the face of danger, and here something has happened which is of terrific historical importance. For the first time in the history of the United States, perhaps in the history of the world, white people and colored people are working together in a common cause with complete trust and friendship.

They are working together for what is supposed to be every one's birthright — a decent standard of living, education, security, hope for the future. At present they have none of these things; their only chance of getting them is through their union. The central government has failed them, not through its own fault, but through the deliberate obstruction of the planters and their social system. It is quite clear that the planters want to keep the share croppers in a state of slavery. Up to now they have managed to do this.

But the eyes of the world are on them. For the sake of all we value in civilization, the present state of affairs has got to end. The sharecroppers have got to be treated as decent people, the fine men and women whom they are.

Whom the gods would destroy, they first give a Hitler.

movement toward industrial concentration is irresistible. Monopoly is the outcome. Monopoly means regulation, and this tends to lead to government ownership. There is thus a Socialist tide in the affairs of men. Even though it moves slowly, it comes, faster than we can prepare for it. We should not encourage it at this time but should resist it while we get ready for it." What do you think of such an attitude as that?

Socialists do not claim that the establishment of Socialism will be like rolling on a bed of roses; but they do claim that capitalism is like rolling on a bed of barbed wire, and that the sooner the socialization of the regular run of industries is commenced, the sooner the American people will escape from the torture. Delay in making the change is likely to lead to even worse disaster than that which now prevails. Indeed, it is a race between Socialism and catastrophe. Men who advise delay are not safe counselors. Capitalist papers that publish muddle-headed articles are playing into the hands of Fascism, which, if it were to get its poisonous clutches upon America, would destroy liberty and democracy.

The Milwaukee Leader.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Slovene local No. 61 Chicago Workers' Committee on Unemployment has scheduled a massmeeting for Thurs., March 31 at the Polish Falcons Hall, 1921 W. Cermak Rd. It is our intention to interest more of the workers in that section of the city comprising, perhaps, the thickest Slovene settlement in Chicago, in the work of the unemployed body. That settlement is not without unemployed workers we are certain. They should have an organization which would speak their needs and desires. They should forge a weapon against the black reaction and a local of this institution of ours would serve their needs, properly. Josko Ovenc will be the chief spokesman in Slovenia. Josko needs no introduction even in that settlement. He was there before and the people heard his forceful presentation of a vital subject. W. B. Waltnire, a preacher who ran second in his ward in the aldermanic election just closed and vice chairman of the County Unemployed Organization will speak in English. Simon Trojar, secretary of our branch and also of the central organization will report on the Washington conferences as he was there twice in two months. We ask our followers to attend. The meeting will start at 8 P. M.

Only one result may come from all this. War! Hitler seems to be bound to attack for more land. He wants to expand and well he knows that to expand means to have might, power, an army and aviation corps equal to ours.

Hitler is probably pressed into these decisions by the economic stranglehold of Germany by the rest of the world. For, no doubt, as is the case in the U. S. so it must be in other countries that the boycott on German goods has taken effect. And as the noose tightens about the neck Hitler makes a desperate attempt to break it and to cast attention of the German people and the world away from his troubles. But even then the end seems near and very tragic.

THE AMENDMENT

The child labor amendment, proposed by congress in 1924, moves slowly toward ratification but is now two-thirds of the way to the goal. At the time of writing, 24 of the necessary 36 states have ratified it. Wyoming, Utah, Idaho and Indiana having joined the ranks this year. The legislatures of four states — Kansas, New Mexico, Tennessee and Texas — have rejected it in current sessions.

The proposed amendment is backed by the administration, the National Child Labor committee and other bodies on the ground that it would free children under the age of 18 from exploitation. It is opposed by organizations equally energetic.

—The Literary Digest.

JOŠKO OVEN IN CLEVELAND

Cleveland, O. — Comrade Josko Ovenc, who is on an agitational tour for Proletarec and the JSF in Western Pennsylvania, will stop in Cleveland Saturday, March 23, at the branch headquarters, 6409 St. Clair Ave. Comrade Ovenc is a good speaker and always makes a fine impression upon his listeners. We urge all members and sympathizers to attend this meeting after which a social will take place. Don't forget, Saturday, March 23, is the date.

Rose Sumrada.

What this country needs is less need.

THE TRINITY OF THE PRESENT SYSTEM

Branch No. 1 JSF will meet Friday, March 22 at the SNPJ Hall. There is need for a full attendance. After the fine 30th anniversary program of March 10 for Proletarec we should be able to round up all our comrades and arouse in them the need of furthering the progress of our branch and our paper. The organization cannot long endure without the paper. But neither can the paper if the organization is not constantly growing, progressing and expanding.

Hitler has pulled off some very peculiar stunts during the past week. First he lied that a cold prevented him from meeting Sir Simon of the British government in a conference which would determine what the policy of German rearmament should be. Then he militarized the private aviation clubs which were originally established with the specific intentions of becoming military additions as soon as